

NADÁCIA
Národný Pamätník
Slovenského Vystáhovalectva

PAMÄTNÍK SLOVENSKEHO VYSTÁHOVALECTVA – PAMÄTNÍK MIGRÁCIE KONCEPCIA A LIBRETO

*„Kde by sme už mohli byť, keby ste doma zostali, najlepší synovia národa nášho ?“
(Svetozár Hurban Vajanský vo svojom diele Život Štefana Moyses)*

Slovenské mestá majú len veľmi málo pamätníkov – umeleckých diel, ktoré by symbolizovali národ, jeho identitu, postavené ako zvláštny verejný monument ich hrdosti a neboli určené len pre okamih, ale pre večnú slávu. Už v antike vznikali verejné pamätníky, ktoré plnili úcel sprostredkovania spojenia medzi jednotlivcom a širokou verejnosťou. Neodrážalo sa v nich bohatstvo jednotlivcov, lebo patrili štátu, teda všetkým občanom, obdivujeme ich dodnes a stali sa súčasťou svetového kultúrneho dedičstva. Predmet výstavby pamätníka sa nemôže a nesmie stať len ambíciou jednotlivca, či skupiny, musí mať celoplošný verejný a štátny charakter.

V súčasnosti sú pre ďalší postup pri vybudovaní pamätníka dve záväzné uznesenia: uznesenie vlády Slovenskej republiky č.625/2008 a uznesenia č.224/2015 Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Nasledujúcim krokom malo byť vypísanie predmetnej súťaže. Jej cieľom by bolo vytvorenie sochársko-architektonickej kompozície, ktorá by dôstojným spôsobom pripomínala státisíce Slovákov, ktorí opustili svoju rodnú vlasť v rôznych obdobiach našich novodobých dejín. Pamätník bude plniť funkciu stretávania sa a miestom, kde si budeme pripomínať osudy krajanov roztratených po svete. Jeho areál bude oddychovou zónou pre návštevníkov a miestom relaxu uprostred pre modernizovanej mestskej oblasti.

Naše opakované snahy o získanie minimálnych finančných prostriedkov prostredníctvom projektov, ktorými sme sa uchádzali o poskytnutie dotácie z účelového fondu určeného pre slovenské zahraničie deponovaného na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí, boli odmietnuté. Podobný osud mal a aj projekt podaný na Bratislavský samosprávny kraj. V takejto nepriaznivej situácii sme sa priamo obrátili na majstra Mariána Polonského

akademického sochára z Bratislavy s ktorým sme už v roku 2005 úspešne spolupracovali pri realizácii pamätnej tabule venovanej spolupatrónovi Európy Sv. Metodovi v nemeckom Ellwangene. V nasledujúcej časti Vám predložíme jeho návrh na sochárske stvárnenie budúceho pamätníka.

Bližšie umiestnenie budúceho pamätníka počíta s malou limitovanou časťou predmetného pozemku ohraničeného Landererovou, Olejkárskou ulicou a parkoviskom SND, v priestore kde nachádza 5 stromových solitérov, ktorých existencia z dendrologického hľadiska predstavuje chránené dreviny. Práve tieto stromy vytvárajú vhodné prostredie pre umiestnenie a situovanie budúceho pamätníka v skultivovanom parkovom prostredí (so sprievodnými sociálnymi prvkami dopĺňajúcimi ideový zámer objektu). Na jeho ochranu pred zmiernením hluku, znečisťovaním a automobilovými exhalátmi od frekventovaných cestných komunikácií, navrhujeme vybudovať protihlukovú stenu (bariéru), ktorá by mohla zároveň plniť funkčnú stránku tzv. Múru vyst'ahovalcov. Táto súčasť architektonického stvárnenia pamätníka z interiérovej strany by slúžila na postupné umiestňovanie pamätných tabúl pripomínajúcich významné historické udalosti, život a skutky osobností, súkromné verejné a pokračovania či mená donátorov.

Inšpirovali sme sa príkladom z pamätného Imigračného areálu na Ellis Islande v New Yorku, alebo Basilique du Sacré-Coeur de Montmartre, či Lurdskej jaskyne na Hlbokej ceste v Bratislave, alebo na ďalších podobných miestach.

V areáli navrhujeme zakomponovať jestvujúci základný kameň budúceho pamätníka uložený dočasne v Sade Janka Kráľa v Bratislave - Petržalke a postaviť symbolickú zvonnicu – kampanilu.

Pre sochárske stvárnenie samotného umeleckého soliteru je otvorený široký priestor, od figurálnej až po reliéfnu podobu.

Budúci Pamätník slovenského vyst'ahovalectva – pamätník migrácie, má ambíciu, aby jeho realizáciou vzniklo hodnotné spoločenské a kultúrne centrum pre obyvateľov Slovenskej republiky a pre návštevníkov mesta Bratislavy. Navrhovaná revitalizácia dnešného neupraveného priestoru, prinesie so sebou prirodzené investičné zhodnotenie existujúceho priestorového potenciálu a zároveň sa vytvorí špecifický a neopakovateľný fenomén tohto miesta. Dúfame, že po jeho realizácii sa v zmysle Zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu bude zapísaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok ako Národná kultúrna pamiatka (NKP).

V širšom kontexte sa tak stane súčasťou prezentácie európskych i celosvetových migračných pohybov a členom medzinárodných organizácii združujúcich podobné a príbuzné subjekty.

Kľúčové slová ideového zámeru:

- preambula a článok 7a Ústavy SR, Deklarácia NR SR k Slovákom žijúcim v zahraničí,
- štátny znak Slovenskej republiky,
- migrácia, exodus, remigrácia,
- na pamiatku všetkých, ktorí museli opustiť rodnú vlasť Slovensko,
- Slovensko včera a dnes,
- roľník, robotník, inteligent, duchovný, študent
- Slovák v zahraničí, Slováci vo svete,
- slovenská rodina, muž, žena, deti,
- chodec pešiak osamelý, skupina, sedliacky voz, vlak, loď, lietadlo, auto, rieka, more, oceán,
- svetové kontinenty a slovenské zahraničie,
- Slovensko a svet,
- cyrilo-metodská tradícia a dvojkriž,
- kresťanský križ, menora, zvonica, kampanila.

Našou ambíciou a cieľom je, aby sa pamätník stal aj pamätníkom migrácie v širšom kontexte celoeurópskych a celosvetových migračných pohybov, ktorých súčasťou je emigrácia z územia Slovenska, všetkých jej obyvateľov, Slovákov, Maďarov, Nemcov, Židov, Rómov i Cigáňov, Rusínov, Ukrajincov a ďalších národnosti. Migrácia bola, je a bude trvalý celosvetový fenomén.